

Meddelande om EU:s grannlandspolitik

Utrikesdepartementet

2007-02-04

Dokumentbeteckning

KOM(2006)726

Stärkande av EU:s grannskapspolitik

Sammanfattning

Kommissionens meddelande argumenterar för en förstärkning av den europeiska grannskapspolitiken, ENP, i syfte att mer effektivt bidra till den politiska och ekonomiska utvecklingen kring EU:s gränser. Åtgärder föreslås inom handel, människors rörlighet, tematiskt, regionalt och politiskt samarbete, mellanfolkliga kontakter samt finansiering. Meddelandet redovisades på Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (GAERC) den 22 januari 2007. Det tyska ordförandeskapet har i uppdrag att tillsammans med KOM ta arbetet med att förstärka ENP vidare under våren samt att rapportera tillbaka till rådet i juni. Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och dess ansats att bredda grannskapspolitikens innehåll och öka dess genomslag

1 Förslaget

1.1 Innehåll

EU:s grannskapspolitik, ENP, utformades i samband med att den europeiska unionen utvidgades med tio nya medlemmar 2004. Syftet var att motverka nya skiljelinjer i Europa

och främja stabilitet och välstånd kring unionens nya gränser genom fördjupat ekonomiskt och politiskt samarbete. Idag är ENP ett övergripande instrument som omfattar fleråriga handlingsplaner för Ukraina, Moldavien, Israel, Jordanien, Palestinska myndigheten, Marocko, Tunisien, Armenien, Azerbajdzjan och Georgien. Handlingsplaner för Egypten och Libanon är under utveckling, medan ENP ännu inte är aktiverat för Vitryssland, Syrien eller Libyen. Ryssland har valt att stå utanför ENP.

I sitt meddelande argumenterar KOM för att EU:s grannskapspolitik – trots att både politiken lanserats och de första handlingsplanerna börjat verkställas relativt nyligen – redan nu kan och bör förstärkas. Med en stärkt grannskapspolitik kan EU mer effektivt stödja kampen mot fattigdom, arbetslöshet och korruption och bidra till en positiv ekonomisk utveckling och förbättrat styrelseskick i närområdet. EU:s erbjudande om samarbete inom ramen för ENP behöver enligt KOM fördjupas, i synnerhet på områden av stor betydelse för partnerländerna (såsom handel och människors rörlighet).

KOM föreslår åtgärder på sju huvudsakliga områden: handel och ekonomisk integration, människors rörlighet, mellanfolkliga kontakter, förstärkt tematiskt, politiskt respektive regionalt samarbete, samt ökad finansiering. Bland annat rekommenderas omfattande frihandelsavtal, avseende både varor och tjänster, som mål för samtliga ENP-länder, handelslättnader för produkter av särskild vikt för ENP-länderna och ökad anpassning till inre marknadens regelverk. Vidare föreslås förenklade viseringsprocedurer,

ingående av återtagande- och viseringsförenklingsavtal med samtliga ENP-länder och närmre kontakter mellan icke-statliga grupper på båda sidor samt ökat samarbete mellan lokala och regionala myndigheter. Meddelandet rekommenderar också stärkt samarbete i gränsöverskridande frågor som energi, transport, miljö och folkhälsa, fördjupat engagemang från EU:s sida i regionala, olösta konflikter, samt ökat samarbete med Svartahavsregionen.

Vad gäller de ekonomiska ramarna för ENP pekar KOM på att det nya finansieringsinstrumentet ENPI i kombination med den europeiska investeringsbanken EIB:s nya mandat för Östeuropa innebär en förstärkning av resursläget. Även så konstaterar dock KOM samtidigt att både mobiliseringen av och utnyttjandet av finansiella resurser mer effektivt bör kunna bidra till ENP:s förverkligande. Det bilaterala biståndets förenlighet med ENP:s handlingsplaner bör förbättras och ökade synergier med det multilaterala biståndet eftersträvas.

I syfte att öka flexibiliteten i finansieringen och stärka möjligheterna att belöna partnerländers reformansträngningar föreslår KOM inrättandet av två nya budgetinstrument inom ENPI:s ram, en s k *Governance Facility* ("Demokratifaciliteten") samt en s k *Neighbourhood Investment Fund* ("Investeringsfonden"). Medlen i demokratifaciliteten skall delas ut som additionella bidrag till de partnerländer som tar tydliga steg mot ett gott styrelseskick, medan

investeringsfonden är tänkt att bidra till ökad mobilisering av mjuka lån till infrastrukturinvesteringar etc.

2006/07:FPM38

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

-

1.3 Budgetära konsekvenser

Fr.o.m. den 1 januari 2007 finansieras ENP av det fleråriga biståndsinstrumentet ENPI (*European Neighbourhood and Partnership Instrument*), som därmed ersätter TACIS och MEDA. Allokeringen för den europeiska grannskapspolitiken för perioden 2007-2013 fastställdes 2005/2006 i och med beslutet om EU:s flerårsbudget och förhandlingarna om EU:s biståndsinstrument. Den indikativa fördelningen inom ENPI för perioden 2007-2010 fastlades hösten 2006.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Att bidra till demokratisk utveckling och ekonomisk integration i närområdet är en av EU:s mest centrala utrikespolitiska uppgifter. Grannskapspolitiken, ENP, är huvudinstrumentet för detta ändamål och därmed en av EU:s främsta prioriteringar.

ENP har under sina år i kraft haft en stor betydelse och ett gott genomslag. Regeringen gör dock bedömningen att en ytterligare förstärkning av grannskapspolitiken är både möjlig och önskvärd. EU bör ha ett så fullfjädrat och slagkraftigt instrument som möjligt för att understödja demokrati och ekonomisk utveckling i de östliga grannländerna och kring Medelhavet.

Det är mot denna bakgrund som regeringen välkomnar kommissionens meddelande och dess huvudsakliga ansats att bredda grannskapspolitikens innehåll och öka dess genomslag. Regeringen delar kommissionens analys att det ligger i EU:s direkta intresse att stärka ENP. Detta bör primärt göras genom att de samarbets- och integrationsmöjligheter som EU erbjuder partnerländerna inom ENP:s ram utvidgas. Grannskapspolitiken utgör ingen ersättning för det medlemskapsperspektiv som för de europeiska länderna är fastställt i art 49 i EU-fördraget.

Ökad handel och ekonomisk integration är enligt svensk mening en nyckelkomponent i närmandet mellan EU och grannländerna. Målet på sikt bör vara ett gemensamt frihandelsområde för samtliga ENP-länder samt s k *"deep and comprehensive FTAs"* med partnerländerna. Lättnader i handeln med varor av särskild vikt för ENP-länderna, i synnerhet på jordbruksområdet, bör eftersträvas.

Regeringen delar vidare kommissionens bedömning att ytterligare förstärkningar bör kunna ske inom grannskapspolitiken med

avseende på människors rörlighet, kontakter mellan icke-statliga aktörer, samarbete på lokal och regional nivå, studentprogram, kulturellt utbyte och forskningssamarbete.

Gränsöverskridande samarbete i frågor som kräver kollektiva lösningar, såsom miljö och energi, bör också stärkas inom ENP:s ram. Ytterligare insatser från EU:s sida för att stödja regionalt samarbete och bilägga olösta konflikter bör övervägas.

Vad gäller ENP som instrument bör det vara så utformat att det erbjuder maximala incitament för partnerländerna att fullfölja de individuella handlingsplanerna. Länken mellan partnerländernas prestation å den ena sidan och ytterligare fördjupning av samarbetet med EU å den andra skall vara tydlig. I den andan bör också finansieringen inom ENP vara flexibel och i ökad utsträckning kunna tilldelas de partnerländer som visar den bästa måluppfyllelsen. Kommissionens förslag om en demokratifacilitet bör kunna bidra till en sådan flexibilitet inom finansieringsinstrumentet ENPI. Kommissionens insatser bör utformas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Kommissionens meddelande presenterades och en första, orienterande diskussion hölls vid ett gemensamt möte mellan arbetsgruppen för Östeuropa och Centralasien och arbetsgruppen

för Maghreb/Mashrek den 5 december.
Medlemsstaterna välkomnade på det hela taget kommissionens meddelande. Vissa variationer förekommer emellertid ifråga om hur ENP bör förstärkas.

GAERC välkomnade den 11 december kommissionens meddelande och betonade den europeiska grannskapspolitikens betydelse. Rådet sade sig se fram emot att studera kommissionens förslag ytterligare, inbjöd inkommande ordförandeskap att ta arbetet med att stärka ENP vidare och bad i det sammanhanget det tyska ordförandeskapet att rapportera till rådet i juni 2007. GAERC:s slutsatser bekräftades av Europeiska rådet den 16 december.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ingen remissbehandling har ägt rum.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det tyska EU-ordförandeskapet ska i juni 2007 rapportera till rådet om arbetet med att stärka den europeiska grannskapspolitiken. Som grund för en dylik rapport förutses diskussioner i medlemsstatskretsen under våren 2007, kring kommissionens meddelande och ev. andra förslag för hur ENP kan effektiviseras och ges större genomslag.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Meddelandet innehåller inga konkreta förslag till beslut.

3.3 Fackuttryck/termer